

Sygn. akt IV U 371/17

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 19 stycznia 2018r.

Sąd Okręgowy w Siedlcach IV Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący	SSO Elżbieta Wojtczuk
Protokolant	st. sekr. sądowy Dorota Malewicka

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 19 stycznia 2018r. w S.

odwołania A. G. (1)

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S.

z dnia 9 lutego 2017 r. Nr (...)

w sprawie A. G. (1)

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S.

o wysokość renty rodzinnej i wysokość odsetek

I. zmienia zaskarżoną decyzję w punkcie IV w ten sposób, że ustala, iż odsetki ustawowe za okres od 20 listopada 2014r. do 15 lutego 2017r. naliczone od renty rodzinnej i od renty socjalnej wynoszą łącznie 5165,55 (pięć tysięcy sto sześćdziesiąt pięć i 55/100) zł, natomiast wysokość odsetek naliczona od kwoty nienależnie pobranego świadczenia za okres od 01 stycznia 2012r. do 31 sierpnia 2012r. w kwocie 7262 zł (siedem tysięcy dwieście sześćdziesiąt dwa) zł wynosi 3033,92 (trzy tysiące trzydzieści trzy i 92/100) zł, a wysokość świadczenia z tytułu renty rodzinnej i socjalnej do wypłaty za okres od 01 lipca 2014r. do 31 stycznia 2017r. wraz ze świadczeniem za luty 2017r. z powyższych tytułów po potrąceniach i odliczeniach wynosi 29114,91 (dwadzieścia dziewięć tysięcy sto czternaście i 91/100) zł;

II. w pozostałym zakresie odwołanie oddala;

III. oddala wnioski o nadanie wyrokowi rygoru natychmiastowej wykonalności.

Sygn. akt IV U 371/17

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 9 lutego 2017 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S. podjął wypłatę renty rodzinnej i socjalnej przyznanej A. G. (1) wyrokiem Sądu Okręgowego w Siedlcach z dnia 15 listopada 2016 r, a ponadto w punkcie IV

decyzji wyliczył należność dla A. G. (1) za okres od 1 lipca 2014 r. do 31 stycznia 2017 r. z tytułu renty rodzinnej i socjalnej w kwocie 54 024,26zł, odsetki ustawowe od renty rodzinnej za okres od 20.11.2014 r. do 15.02.2017 r. w kwocie 2996,26 zł, świadczenie za luty z obu tytułów w kwocie 1761,46 zł i z tej kwoty potrącił kwotę 7262 zł z tytułu nadpłaty za okres od 01.01.2012 r. do 31.08.2012 r. wraz z odsetkami w kwocie 3590,15 zł i odsetki memoriałowe w kwocie 9,75 zł, kwotę 12246,06 zł z tytułu wypłaconych zasiłków z pomocy społecznej, zaliczkę na podatek dochodowy w kwocie 4922 zł, składkę na ubezpieczenie zdrowotne w kwocie 4362,63 zł i przekazał za pośrednictwem poczty ubezpieczonemu kwotę 26 389,39 zł.

Odwołanie od powyższej decyzji wniósł ubezpieczony A. G. (1) zaskarżając ją w części dotyczącej punktu IV i podnosząc, że zaniżone zostały odsetki od wyrównania świadczenia o kwotę 998 zł, zawyżone zostały odsetki od potrąconej z wyrównania kwoty 7262 zł o kwotę 561,40 zł, do renty rodzinnej nie został doliczony dodatek z tytułu opłacania przez osobę zmarłą- po której wypłacana jest renta rodzinna – składek na ubezpieczenie rolne (odwołanie k. 2-3).

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniósł o jego oddalenie podtrzymując argumentację zawartą w zaskarżonej decyzji, a ponadto wskazując, że odsetki ustawowe za opóźnienie zostały naliczone tylko od renty rodzinnej, gdyż od renty socjalnej nie przysługują odsetki, bo art. 15 ustawy o rencie socjalnej nie odsyła do art. 85 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych (odpowiedź na odwołanie k. 33-36).

Sąd Okręgowy ustalił, co następuje:

Decyzją z 29 października 2014 r. znak: SOC/15/036022544 Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S., działając na podstawie art.4 ustawy z 27 czerwca 2003 r. odmówił A. G. (1) prawa do renty socjalnej wskazując, że Komisja Lekarska ZUS w orzeczeniu z dnia 20 października 2014 r. stwierdziła, iż ubezpieczony nie jest całkowicie niezdolny do pracy.

Decyzją z 30 października 2014 r. znak: R/15/036022544 Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S., działając na podstawie art.65 i 68 ustawy z 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych odmówił A. G. (1) wznowienia wypłaty renty rodzinnej, podnosząc, że Komisja Lekarska ZUS w orzeczeniu z dnia 20 października 2014 r. stwierdziła, iż ubezpieczony nie jest całkowicie niezdolny do pracy.

Wyrokiem z dnia 15 listopada 2016 r. w sprawie IV U 1316/14

Sąd Okręgowy w Siedlcach zmienił w/w decyzje i przyznał A. G. (1) prawo do renty rodzinnej i prawo do renty socjalnej na okres od 1 lipca 2014 r. do 31 grudnia 2017 r. oraz stwierdził odpowiedzialność organu rentowego za nieustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania zaskarżonych decyzji. Niniejszy wyrok Sądu Okręgowego uprawomocnił się z dniem 21 grudnia 2016 r. (odpis prawomocnego wyroku k. 51 akt rentowych).

Decyzją z dnia 9 lutego 2017 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S. podjął wypłatę renty rodzinnej i socjalnej przyznanej A. G. (1) wyrokiem Sądu Okręgowego w Siedlcach z dnia 15 listopada 2016 r, a ponadto w punkcie IV decyzji wyliczył należność dla A. G. (1) za okres od 1 lipca 2014r. do 31 stycznia 2017 r. z tytułu renty rodzinnej i socjalnej w kwocie 54 024,26zł, odsetki ustawowe od renty rodzinnej za okres od 20.11.2014 r. do 15.02.2017 r. w kwocie 2996,26 zł, świadczenie za luty z obu tytułów w kwocie 1761,46 zł i z tej kwoty potrącił kwotę 7262 zł z tytułu nadpłaty za okres od 01.01.2012 r. do 31.08.2012 r. wraz z odsetkami w kwocie 3590,15 zł i odsetki memoriałowe w kwocie 9,75 zł, kwotę 12246,06 zł z tytułu wypłaconych zasiłków z pomocy społecznej, zaliczkę na podatek dochodowy w kwocie 4922 zł, składkę na ubezpieczenie zdrowotne w kwocie 4362,63 zł i przekazał za pośrednictwem poczty ubezpieczonemu kwotę 26 389,39 zł (decyzja k. 57 akt rentowych).

S. G. – ojciec ubezpieczonego był uprawniony do renty inwalidzkiej od sierpnia 1990 r. S. G. zmarł 5 listopada 2003 r. Decyzją z dnia 27 listopada 2003 r. organ rentowy przyznał A. G. (1) prawo do renty rodzinnej od 5 listopada 2003 r. w wysokości 577,39 zł wraz ze zwiększeniem rolnym w kwocie 27,63 zł. Razem wysokość renty rodzinnej wynosiła 605,02 zł brutto (k. 5 akt rentowych). Wysokość renty rodzinnej po waloryzacji od 1 marca 2014 r. wynosiła 981,67

zł brutto, w tym zwiększenie rolne w kwocie 42,22 zł, od 01 marca 2015 r. wynosiła 1017,67 zł, od 01 marca 2016 r. wynosiła 1020,11 zł, a od 01 marca 2017 r. – 1030,11 zł. Kwota renty rodzinnej przyznanej A. G. (1) od 1 lipca 2014 r. zawierała zwiększenie z tytułu opłacania składek na ubezpieczenie społeczne rolników (opinia biegłej k. 53-55). Wysokość odsetek ustawowych od przyznanej A. G. (1) renty socjalnej za okres od 20.11.2014 r. do 15.02.2017 r. wynosi 2169,29zł, natomiast wysokość odsetek ustawowych naliczonych od renty rodzinnej za ten sam okres wynosi 2996,26 zł (opinia biegłej k. 56). Decyzją z dnia 31 grudnia 2012 r. organ rentowy zobowiązał A. G. (2) do zwrotu nienależnie pobranej renty rodzinnej za okres od 1 stycznia 2012 r. do 31 sierpnia 2012 r. w kwocie 7262 zł wraz z odsetkami naliczonymi od dnia 26 stycznia 2012 r. do 31 grudnia 2012 r. w kwocie 600,99 zł w terminie miesiąca od daty otrzymania decyzji (decyzja k. 275 akt rentowych). Odsetki ustawowe od kwoty 7262 zł od daty wydania decyzji z dnia 31 grudnia 2012r. do dnia zapłaty wynoszą 3033,92 zł (opinia biegłej k. 57-58).

Wysokość wyrównania należnego A. G. (1) za okres 01.07.2014 r. do 31.01.2017 r. wraz ze świadczeniem za luty 2017 r. i dodatkiem jednorazowym za marzec 2016 r. w kwocie 50 zł wynosi 55 785, 72 zł, wysokość odsetek ustawowych za opóźnienie w wypłacie renty rodzinnej za okres od 20.11.2014 r. do 15.02.2017 r. wynosi 2996,26 zł, wysokość odsetek ustawowych za opóźnienie w wypłacie renty socjalnej za okres od 20.11.2014 r. do 15.02.2017 r. wynosi 2169,29 zł. Łącznie wysokość wyrównania wynosi 60 951,27 zł. Po potrąceniu z powyższej kwoty, należności z tytułu nienależnie pobranego świadczenia w wysokości 7262 zł wraz z odsetkami za okres od 31.12.2012 r. do dnia zapłaty w kwocie 3033,92 zł, zasiłku uzyskanego z pomocy społecznej w kwocie 12 246,06 zł, odsetek memoriałowych w kwocie 9,75 zł, zaliczki na podatek dochodowy w kwocie 4922 zł, składki na ubezpieczenie zdrowotne w kwocie 4362,63 zł do wypłaty dla A. G. (1) pozostała kwota 29 114,91 zł. (opinia biegłej k. 53-59).

Sąd zważył, co następuje:

Odwołanie A. G. (1) w znacznej części jest zasadne i podlega uwzględnieniu.

Zasadne okazało się stanowisko ubezpieczonego, iż organ rentowy zaniżył wysokość odsetek ustawowych za opóźnienie w wypłacie renty rodzinnej i socjalnej, gdyż tych odsetek ni przyznał o przyznanej ubezpieczonemu renty socjalnej mimo tego, że Sąd Okręgowy w wyroku z dnia 15 listopada 2016 r. w sprawie IV U 1316/14 stwierdził odpowiedzialność Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S. za nieustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji również w sprawie renty socjalnej. Błędne jest stanowisko organu rentowego, iż odsetki ustawowe za opóźnienie w wypłacie renty socjalnej nie przysługują.

Wbrew stanowisku organu rentowego do wypłaty odsetek ustawowych za opóźnienie od renty socjalnej ma zastosowanie zarówno art. 118 § 1a ustawy z 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych jak i art. 85 ustawy z 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych. Taki pogląd wyraził Sąd Najwyższy w uchwale z dnia 6 lipca 2011 r., sygn. II UZP 5/11, Legalis, nr 336071.

Sąd Najwyższym wskazał w uzasadnieniu uchwały z dnia 6 lipca 2011 r., iż Zakład Ubezpieczeń Społecznych realizuje zadanie własne, należące z mocy ustawy systemowej do zakresu jego działania (art. 68, 69 ustawy systemowej) oraz inne zadania powierzone na podstawie innych ustaw (art. 71 ust. 1). Zakład może wykonywać inne zleczone zadania z dziedziny ubezpieczeń lub zabezpieczenia społecznego (art. 71 ust. 2). Zadania, o których mowa w ust. 1 i 2, Zakład wykonuje odpłatnie, na zasadach określonych w przepisach lub w umowach albo w porozumieniach zawartych z jednostką zlecającą (art. 71 ust. 3). Powierzone zadania - w zakresie świadczeń spoza zakresu ubezpieczeń społecznych - mogą sprowadzać się do przyznawania prawa do świadczenia i jego wypłaty, jak to ma miejsce np. w art. 162 ust. 2, art. 170 ust. 3, art. 206 ust. 3 ustawy z dnia 21 listopada 1967 r. o powszechnym obowiązku obrony Rzeczypospolitej Polskiej (jednolity tekst: Dz.U. z 2004 r. Nr 241, poz. 2416 ze zm.) oraz właśnie w art. 12 ust. 1 ustawy o rencie socjalnej (decyzję w sprawie przyznania renty socjalnej wydaje i świadczenie to wypłaca jednostka organizacyjna Zakładu właściwa ze względu na miejsce zamieszkania lub pobytu osoby ubiegającej się o rentę socjalną). Na podstawie tego przepisu powierzono Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych także wypłatę rent socjalnych. W normatywnym ujęciu w zakresie "zadań powierzonych" mieści się także zobowiązanie Zakładu do wypłaty określonych świadczeń finansowanych z innego źródła niż Fundusz Ubezpieczeń Społecznych (zlecenie ich

wypłaty). Przepis art. 85 ust. 1 ustawy systemowej stanowi o zwłoce w przyznaniu świadczenia, nie definiując go jako świadczenia z ubezpieczenia społecznego, tak jak to ma miejsce w przypadku art. 84 (osoba, która pobrała nienależne świadczenie z ubezpieczeń społecznych, jest obowiązana do jego zwrotu). Zwrócić też należy uwagę, że pośrednio, poprzez odwołanie się do terminów "przewidzianych w przepisach określających zasady przyznawania i wypłacania świadczeń pieniężnych z ubezpieczeń społecznych lub świadczeń zleconych do wypłaty na mocy odrębnych przepisów albo umów międzynarodowych", ustawodawca wyraźnie wskazał, że zakres przedmiotowy tej normy wykracza poza świadczenia z ubezpieczenia społecznego i odnosi się też do świadczeń innych - zleconych do wypłaty. Ich wypłatę "zlecają" - w ramach zadań powierzonych - odrębne przepisy (ustawy), w tym przepisy ustawy o rencie socjalnej.

Wydane na podstawie art. 85 ust. 2 ustawy systemowej rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 1 lutego 1999 r. w sprawie szczegółowych zasad wypłacania odsetek za opóźnienie w ustaleniu lub wypłacie świadczeń z ubezpieczeń społecznych (Dz.U. Nr 12, poz. 104) wyraźnie stanowi, że akt ten określa szczegółowe zasady wypłacania odsetek za opóźnienie w ustaleniu prawa do świadczeń pieniężnych z ubezpieczeń społecznych lub w wypłaceniu świadczeń, do których przyznawania i wypłacania są zobowiązani Zakład Ubezpieczeń Społecznych oraz płatnicy składek (§ 1 ust. 1) oraz że określone w rozporządzeniu zasady wypłacania odsetek za opóźnienie w wypłaceniu świadczeń z ubezpieczeń społecznych stosuje się również do obliczania i wypłacania odsetek za opóźnienie w wypłaceniu przez Zakład świadczeń zleconych mu do wypłaty na mocy odrębnych przepisów lub umów międzynarodowych (§ 1 ust. 2). Poza tym podkreślenia wymaga, że zakreślenie w art. 85 ust. 1 ustawy systemowej przedmiotowych granic odpowiedzialności za zwłokę i objęcie nią także decyzji w przedmiocie renty socjalnej, nie wymaga dodatkowego potwierdzenia w ustawie o rencie socjalnej - poprzez zwrotne odesłanie do tego przepisu ustawy systemowej. Podwójna regulacja tej samej kwestii jest zbędna.

Nie jest zatem trafny argument organu rentowego, że przeciwko odpowiedzialności na zasadzie art. 85 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych ma przemawiać brak odesłania do tego przepisu w ustawie o rencie socjalnej. W związku z powyższym ubezpieczonemu A. G. (1) organ rentowy powinien również naliczyć i wypłacić odsetki ustawowe za opóźnienie w wypłacie renty socjalnej w kwocie 2169,29 zł za okres od 20 listopada 2014 r. do 15 lutego 2017r.

Rację ma również ubezpieczony twierdząc, że nie powinien być obciążany odsetkami od kwoty nienależnie pobranej renty rodzinnej w kwocie 7262 zł liczonymi od 26 stycznia 2012 r. do dnia 31 grudnia 2012 r. tj. do dnia wydania przez organ rentowy decyzji zobowiązującej go do zwrotu w/w kwoty jako świadczenia nienależnie pobranego.

Zgodnie z art. 84 ust. 1 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych, osoba, która pobrała nienależne świadczenie z ubezpieczeń społecznych, jest obowiązana do jego zwrotu, wraz z odsetkami, w wysokości i na zasadach określonych przepisami prawa cywilnego.

Należy wskazać, że świadczenia z ubezpieczeń społecznych są przyznawane w drodze decyzji administracyjnych i na podstawie decyzji administracyjnych są wypłacane. Nie można zatem utrzymywać, że świadczenia wypłacone na podstawie pozostającej w obrocie prawnym decyzji administracyjnej jako nienależne podlegały zwrotowi w dacie wypłaty, choćby przesłanki przyznania świadczenia w rzeczywistości nie istniały lub odpadły. Świadczenia w myśl art. 84 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych i art. 138 ustawy o emeryturach i rentach uważane za nienależne podlegają zwrotowi dopiero wtedy, gdy organ rentowy wyda stosowną decyzję administracyjną. Pogląd ten umacnia treść art. 84 ust. 4 i ust. 7 ustawy systemowej, w których użyte zostały sformułowania "kwoty nienależnie pobranych świadczeń ustalone prawomocną decyzją" (ust. 4) oraz "uprawomocnienie się decyzji ustalającej te należności" (ust. 7). Świadomość uzyskania prawa do świadczeń na podstawie fałszywych zeznań lub dokumentów albo innego rodzaju wprowadzenia w błąd organu rentowego jest jedynie jedną z przesłanek wydania decyzji. Organ rentowy jest przy tym - z mocy art. 138 ustawy emerytalnej (tak samo z mocy art. 84 ustawy systemowej) - ograniczony co okresu, za który może żądać zwrotu kwot nienależnie pobranych świadczeń. W tej decyzji organ określa kwotę świadczeń nienależnych. Od kwoty wymienionej w decyzji należą się odsetki " w wysokości i na zasadach prawa cywilnego". Żądanie zwrotu nienależnie pobranego świadczenia następuje przez doręczenie dotyczącej tego decyzji. Z chwilą doręczenia decyzji zobowiązującej do zwrotu nienależnie pobranego świadczenia niniejsze roszczenie staje się wymagalne. Z tą chwilą staje się również wymagalne roszczenie o odsetki, gdyż od tej chwili ubezpieczony pozostaje w opóźnieniu ze

spełnieniem świadczenia głównego. W okolicznościach niniejszej sprawy ubezpieczonemu doręczono decyzję z dnia 31.12.2012 r. zobowiązującą do zwrotu kwoty 7262 zł dnia 4 stycznia 2013 r. (okoliczność przyznana przez organ rentowy w odpowiedzi na odwołanie k. 35). W związku z powyższym niewłaściwym było obciążanie ubezpieczonego obowiązkiem zwrotu odsetek za okres od 26.01.2012 r. do 31.12.2012 r. w kwocie 600,99 zł tj. potrącenia tej kwoty z kwoty wyrównania należnego ubezpieczonemu i w związku z powyższym od kwoty odsetek obliczonej przez biegłą na kwotę 3634,91zł Sąd odliczył kwotę 600,99 zł i potrącił z kwoty wyrównania kwotę 3033,92 zł tytułem odsetek od kwoty nienależnie pobranego świadczenia (ostatecznie powyższa kwota nie była kwestionowana przez pełnomocnika ubezpieczonego). Uwzględnione przez Sąd okoliczności podniesione przez ubezpieczonego w odwołaniu powodują, że wysokość świadczenia do wypłaty powinna wynosić 29 114,91 zł po potrąceniach i odliczeniach, a nie 26 389,39 zł jak to wskazano w zaskarżonej decyzji.

Nie znalazł natomiast uzasadnienia zarzut dotyczący nie doliczenia ubezpieczonemu do renty rodzinnej dodatku z tytułu opłacania składek na ubezpieczenie społeczne rolników przez jego wstępnego. Z opinii biegłego ds. księgowości wynika bezspornie, że do renty rodzinnej przyznanej ubezpieczonemu od 5 listopada 2003 r. było doliczone zwiększenie rolne w wysokości 50% zwiększenia, które przysługiwałoby zmarłemu. W kwocie renty rodzinnej od 1 lipca 2014r. w wysokości 981,67 zł kwota 42,22 zł stanowiła właśnie owo zwiększenie z tytułu opłacania składek na ubezpieczenie społeczne rolników. W związku z powyższym w tym zakresie odwołanie ubezpieczonego podlegało oddaleniu.

Sąd oddalił również wniosek ubezpieczonego o nadanie wyrokowi rygoru natychmiastowej wykonalności, gdyż nie znajduje to uzasadnienia w przepisach art. 333 kpc, 334 kpc, ani w art. 477² kpc.

Wobec powyższego, Sąd na podstawie art. 477¹⁴ § 2 kpc orzekł jak w punkcie I sentencji wyroku, a na podstawie art. 477¹⁴ § 1 kpc orzekł jak w punkcie II sentencji wyroku.